

PRILOGA 3**I. SHEMA UPRAVIČENJA STROŠKOV RAZISKAV IN INOVACIJ**

Namen upravičenja *stroškov raziskav in inovacij* (RI) je podpora izvedbi raziskav in/ali demonstracij inovativnih prijemov na področju pametnih omrežij in novih energetskih storitev v obliki projektov skladno s 67. členom tega akta. V nadaljevanju so opisani postopek in pogoji kvalificiranja in izvajanja projektov na področju RI.

1. Zahteve in pogoji

Upravičenje RI je namenjeno podpori elektrooperaterjem pri raziskovanju inovativnih tehnoloških konceptov, izvedbenih praks in poslovnih modelov v korist uporabnikom.

Predlagani projekti se morajo ukvarjati s problematiko spodbujanja nizkoogljičnih in drugih raziskav in inovacij, energijsko učinkovitostjo, boljším izkoriščanjem obstoječe elektroenergetske infrastrukture in obnovljivih virov energije z uveljavljanjem koncepta odprtih inovacij. Vsebina projektov se mora osredotočati na generiranje in testiranje rešitev določenega problema (TRL 3-6, glej II. poglavje te priloge) oziroma na generiranje in testiranje rešitev bodisi v delovnem okolju ali v omrežju (TRL 7-8, glej II. poglavje te priloge), ki pripeljejo omenjeno rešitev do stopnje, da se lahko obravnava kot običajno obratovanje.

Projekti morajo zagotavljati razširjanje znanja za zagotavljanje uporabnikovih koristi z uvajanjem uspešnih rešitev in prihrankov pri uporabi omrežja ter zagotavljati učinkovitejše naložbe v omrežje na podlagi rezultatov projektov.

Zaradi zahteve po prenosu znanja med deležniki je mogoče, da se bo v podprtih projektih zvrstilo in testiralo več različnih metod in rešitev. Če agencija ugotovi močno usmerjenost projektov v eno metodo ali rešitev, se lahko odloči za uravnoteženje vsebine kvalificiranih projektov za koriščenje RI in posledično nekaterih projektov ne podpre.

Projekt mora biti v skladu z navedbami v 1.1. do 1.4. pododdelkih te priloge, da je lahko kvalificiran za koriščenje RI.

1.1. Zahteve

Projekt mora izkazovati potencial za neposredni vpliv na omrežje ali systemske storitve in mora vključevati raziskave in/ali demonstracijo najmanj ene od naslednjih štirih tematik:

- specifično novo opremo, ki še ni uveljavljena v Republiki Sloveniji (vključno z opremo za vodenje, komunikacijske sisteme in programsko opremo), ali kjer je določena metoda že bila preskušena zunaj Republike

Slovenije, mora elektrooperater upravičiti ponovitev izvedbe v Republiki Sloveniji kot del projekta;

- specifično novo postavitvev ali aplikacijo obstoječe opreme za prenos ali distribucijo električne energije (vključno z opremo za vodenje in/ali komunikacijskimi sistemi in/ali programsko opremo);
- specifično novo izvedbeno prakso, neposredno povezano z delovanjem prenosnega ali distribucijskega sistema ali
- specifično nov poslovni model v korist uporabnikov.

1.2. Pogoji

Projekt mora hkrati izpolnjevati tudi vse naslednje štiri pogoje:

- a) izkazuje potencial, da razvija znanje, ki ga lahko uporabi vsak elektrooperater, čeprav se projekt ukvarja zgolj s problematiko enega od delov omrežja;
- b) izkazuje potencial, da omogoča neto finančne koristi za aktivne odjemalce, kjer mora predlagana metoda dati rešitev z bistveno manj stroškov v primerjavi s trenutno najbolj učinkovito metodo, ki je v uporabi v prenosnem ali distribucijskem sistemu;
- c) je inovativen (tj. ni posel kot običajno) in izkazuje še nedokazan poslovni primer v Republiki Sloveniji, pri čemer tveganja upravičujejo izvedbo omejenega raziskovalnega ali demonstracijskega projekta za dokazovanje uporabnosti tega primera in
- d) ne vodi v nepotrebno podvajanje že izvedenih projektov in aktivnosti ali projektov in aktivnosti v izvajanju (bodisi kvalificiranih za koriščenje RI ali kakršnih koli drugih projektov).

1.3. Deljenje podatkov

Elektrooperaterji v prijavi navedejo, na kakšen način in pod kakšnimi pogoji lahko zainteresirani akterji zahtevajo ustrezno obdelane podatke o omrežju in/ali podatke o proizvodnji/porabi (če gre za osebne podatke, je treba podatke anonimizirati), ki so bili zbrani med trajanjem projekta. Elektrooperaterji zagotavljajo razpoložljive podatke drugim deležnikom izključno pod pogojem, da posamezni deležnik dokaže, da imajo končni odjemalci lahko od tega koristi. Podatki so sicer lahko predhodno anonimizirani in/ali podvrženi redakciji zaradi občutljivosti samih podatkov ali iz poslovnih razlogov.

Elektrooperater mora agregirane podatke, ki so lahko koristni za širšo skupino deležnikov, opredeliti kot odprte podatke in zainteresiranim omogočiti dostop do le-teh prek portala »Odprti podatki Slovenije« - OPSI.

Projekt ne bo kvalificiran ali bo izločen iz upravičenja koriščenja RI, če elektrooperater ne želi deliti podatkov, ki so bili zbrani med trajanjem projekta, z drugimi deležniki.

1.4. Ureditev pravic intelektualne lastnine

Ker bodo v okviru kvalificiranih projektov za koriščenje RI lahko ustvarjene določene pravice intelektualne lastnine (IL) za elektrooperaterja oziroma projektne partnerje, je elektrooperater odgovoren za to, da vstopi v pogodbeno razmerja s projektnimi partnerji s ciljem urediti pravice IL. Pogodbeno razmerja morajo zagotavljati:

- prenos in razširjanje znanja (temeljno načelo koriščenja RI), ki je generirano z RI podprtim projektom in
- zaščito končnih odjemalcev, da ne plačujejo preveč za izdelke ali pristope, katerih raziskave so že predhodno podprli s sredstvi za RI.

Če elektrooperater tega ne zagotavlja, potem mora:

- demonstrirati, kako se bo znanje iz projekta, ki je kvalificiran za koriščenje RI, uspešno prenašalo na druge elektrooperaterje in druge zainteresirane akterje;
- upoštevati morebitne omejitve ali stroške, ki so nastali ali so posledica uvedenih ureditev pravic IL;
- upravičiti, da je predvidena ureditev pravic IL z vidika aktivnega odjemalca stroškovno učinkovita.

2. Postopek za kvalifikacijo koriščenja RI

Projekt mora biti prijavljen in kvalificiran še pred pričetkom njegovega izvajanja. Za koriščenje RI mora elektrooperater izpolniti prijavo, ki je na voljo na spletni strani agencije. Prijavo nato elektrooperater posreduje agenciji po elektronski pošti na naslov info@agen-rs.si. S prijavo prijavitelj in vsi v prijavi navedeni akterji soglašajo z objavo prijavnne dokumentacije na spletni strani agencije v primeru kvalifikacije projekta. Agencija pregleda prejeto prijavo in prijavitelju v roku 60 delovnih dni pošlje povratno informacijo o kvalifikaciji projekta za koriščenje RI. Prijavitelj je dolžan ustrezno prenašati informacije do drugih vključenih projektnih partnerjev.

Predlagani projekti morajo biti v skladu s kriteriji, navedenimi v 1. oddelku te priloge, da se kvalificirajo za koriščenje RI. Za kvalificirane projekte se objavijo prijave na spletni strani agencije. V primeru neizpolnjevanja kriterijev so potrebne dopolnitve prijave ali pa projekt ne bo podprt.

Elektrooperater lahko odstopi od izvajanja že kvalificiranega projekta. Izjavo za odstop od projekta elektrooperater posreduje agenciji najkasneje v roku 15 dni od odločitve o odstopu. V tem primeru ta projekt ni upravičen za koriščenje RI. Če je bil projekt prijavljen in kvalificiran na podlagi 72. člena tega akta, se za koriščenje RI kvalificira najbolje ocenjen projekt, ki izpolnjuje kriterij doseganja minimalnega števila točk iz PRILOGA 4 in ga je agencija izločila iz kvalifikacije na podlagi zamejitve maksimalnega števila kvalificiranih projektov iz prvega odstavka 74. člena. Agencija najkasneje v 15 dneh obvesti prijavitelja projekta o kvalifikaciji projekta in možnosti koriščenja RI za izvedbo projekta.

2.1. Informacije za prijavo projekta

Tabela 1 v nadaljevanju predstavlja informacije, ki jih elektrooperaterji morajo podati v prijavi projekta.

Tabela 1: Potrebne informacije za prijavo projekta

Zahtevana informacija	Opis	Največja količina znakov besedila s presledki (brez slik in tabel)	DP
Naslov projekta	Navedba naslova projekta, ki se mora razlikovati od obstoječih projektov.	200	*
Prijavitelj elektrooperater	Polno ime elektrooperaterja, ki prijavlja projekt za koriščenje RI.	Ni omejitev.	*
Kontaktne podatki	Ime, priimek in obvezno naslov e-pošte za primarno kontaktno osebo, ki bo odgovorna za vso komunikacijo v zvezi s projektom.	Ni omejitev.	✓
Sodelujoči elektrooperaterji	Polna imena elektrooperaterjev, ki sodelujejo v projektu (brez prijavitelja).	Ni omejitev.	✓
Sodelujoči partnerji	Polna imena drugih partnerjev, ki sodelujejo v projektu (brez elektrooperaterjev).	Ni omejitev.	✓
Vloge sodelujočih elektrooperaterjev in partnerjev	Opredelitev vlog posameznih partnerjev (prijavitelja, sodelujočih elektrooperaterjev in drugih partnerjev) pri izvajanju projekta.	500 po partnerju.	✓
Pričetek projekta	Datum predvidenega pričetka projekta, pri čemer je treba upoštevati, da ima agencija na voljo največ 60 dni, da pošlje prijavitelju informacijo o kvalifikaciji projekta za koriščenje RI.	Ni omejitev.	✓
Zaključek projekta	Datum predvidenega zaključka projekta.	Ni omejitev.	✓
Identifikacija drugih virov (so)financiranja projekta	Opis drugih morebitnih virov financiranja projekta – ne glede na vrste virov (zasebna, javna, nacionalna, mednarodna ...).	Ni omejitev.	✓
Upravičenost projekta	Utemeljitev elektrooperaterjev, zakaj ne bodo izvajali predvidenega projekta v okviru svojega običajnega poslovanja in zakaj se projekta ne more izvesti brez koriščenja RI.	2.000	*
Utemeljitev izpolnjevanja zahtev	Kratka utemeljitev, da projekt izpolnjuje zahteve podane v 1.1. pododdelku te priloge.	1.000	*
Utemeljitev izpolnjevanja pogojev	Kratka utemeljitev, da projekt izpolnjuje pogoje, podane v 1.2. pododdelku te priloge.	1.000	*

Zahtevana informacija	Opis	Največja količina znakov besedila s presledki (brez slik in tabel)	DP
Utemeljitev načina in pogojev za deljenje podatkov	Kratka utemeljitev v skladu s 1.3. pododdelkom te priloge.	1.000	✗
Utemeljitev ureditve pravic intelektualne lastnine	Kratka utemeljitev v skladu s 1.4. pododdelkom te priloge.	1.000	✗
Opis problema	Opis problema ali problemov, s katerimi se bodo spoprijeli elektrooperaterji in partnerji v predlaganem projektu.	2.000	✗
Opis metode	Opis metode ali metod, ki so predvidene za razrešitev ali raziskavo problema. Vrsta metode naj bo identificirana kot npr. tehnična ali komercialna. Zaradi zahtev iz 1.2. pododdelka te priloge morajo elektrooperaterji predstaviti: <ul style="list-style-type: none"> a) Oceno prihrankov ob rešitvi problema, ki se obravnava v projektu; b) Izračun finančnih koristi projekta; c) Oceno prenosljivosti metode npr.: po celotnem elektroenergetskem sistemu, po njegovem odstotku ali po določenih delih, kjer bi se metodo lahko uporabilo in implementiralo; d) Oceno stroškov za implementacijo metode v celotni elektroenergetski sistem. 	2.000	✗
Namen in cilji	Jasna definicija namena in ciljev projekta, vključno s koristmi (npr. finančne, okoljske ...), ki so neposredno povezane s prenosnim ali distribucijskim sistemom.	2.000	✗
Kriterij uspešnosti	Opis načina, kako bo prijavitelj ocenjeval uspešnost projekta.	2.000	✗
Potencial za učenje in prenos znanja	Opis pričakovanega novega znanja za elektrooperaterje in druge partnerje ter opis načina razširjanja tega znanja.	2.000	✗
Obseg projekta	Opredelitev obsega projekta – vključno z investicijami v primerjavi s potencialnimi koristmi. Treba je opredeliti razloge, zakaj bi bilo manj potenciala za učenje in prenos znanja, če bi bil projekt izveden v manjšem obsegu.	2.000	✗
Opredelitev TRL ob pričetku	Okvirna vsebinska opredelitev stopnje zrelosti tehnologije (TRL) ob pričetku projekta v skladu s II. poglavjem te priloge (Tabela 4).	1.000	✓
Opredelitev TRL ob zaključku	Okvirna opredelitev predvidene stopnje zrelosti tehnologije (TRL) ob zaključku projekta v skladu s II. poglavjem te priloge (Tabela 4).	1.000	✓

Zahtevana informacija	Opis	Največja količina znakov besedila s presledki (brez slik in tabel)	DP
Geografsko področje	Podrobnosti o lokaciji izvedbe projekta. Če gre za partnerski projekt, je treba opredeliti izvedbena področja elektrooperaterja.	2.000	*
Ocenjena vrednost projekta	Ocena vseh stroškov, ki bodo nastali z izvedbo projekta in so predmet upravičenja RI.	500	*

DP – podatek je dovoljeno posodabljati (✓ - DA, * - NE)

2.2. Spremembe podatkov projekta

Med izvajanjem kvalificiranega projekta ni mogoče spreminjati vsebinskih vidikov projekta, ki so povezani s podatki označenimi s simbolom »*« v Tabela 1: Potrebne informacije za prijavo projekta. Če želi prijavitelj spremeniti katerega izmed nespremenljivih podatkov projekta, se mora obstoječi projekt predhodno zaključiti oz. se ustaviti in nato se lahko prijavi nov projekt s spremenjenimi podatki.

3. Trajanje projektov

Prijavljeni projekti se praviloma pričnejo v veljavnem regulativnem obdobju, zaključijo pa se lahko tudi po izteku veljavnega regulativnega obdobja. Za projekte, ki jih je elektrooperater začel izvajati pred veljavnim regulativnim obdobjem, se kvalifikacija izvede na podlagi prijave projekta s strani elektrooperaterja v treh mesecih po začetku veljavnosti tega akta.

Za projekte, ki se zaključujejo po izteku veljavnega regulativnega obdobja upravičnje RI izven regulativnega obdobja tega akta ureja takrat veljavni akt pod pogojem, da upravičenje RI obstaja in se projekt ponovno kvalificira po takrat veljavnimi pogoji.

Elektrooperater lahko poda agenciji predlog za podaljšanje izvajanja projekta, ki se zaključuje pred iztekom regulativnega obdobja pod sledečimi pogoji:

- zagotovljeno je sodelovanje partnerjev;
- pridobljena je privolitev odjemalcev;
- rezultati projekta izkazujejo, da je z izvajanjem projekta elektrooperater dosegel večje neto koristi v primerjavi s koristmi, ki bi jih imele druge vrste investicije.

4. Poročanje o napredku projekta

Prijavitelji poročajo o napredku na projektu po vnaprej predpisani predlogi poročila, ki je na voljo na spletni strani agencije **Napaka! Zaznamek ni definiran.**, in sicer tako, da izpolnjeno poročilo posredujejo v sistem za poročanje agencije skladno z Aktom o načinu posredovanja podatkov in dokumentov izvajalcev energetskih dejavnosti (Uradni list RS, št. 98/14). Poročanje se izvaja s posredovanjem vmesnih, letnih in končnega poročila.

Poročilo pregleda agencija in ga objavi na svoji spletni strani.

Če se izvajanje projekta ustavi ali zaključi, potem prijavitelj v roku 15 dni pošlje na elektronski naslov info@agen-rs.si agenciji obvestilo o ustavitvi ali zaključitvi projekta.

Prijavitelji skrbijo za pravočasno in ustrezno vsebinsko poročanje, saj jih agencija za namene poročanja ne bo posebej pozivala.

4.1. Vmesno poročanje

Prijavitelj posreduje agenciji vmesno poročilo z omejenim obsegom informacij¹ najkasneje 28. dan meseca, ki sledi 6-mesečnemu obdobju po posredovanem letnem poročilu ali po pričetku projekta.

4.2. Letno poročanje

Prijavitelj posreduje agenciji letno poročilo z vsemi informacijami iz Tabela 2 te priloge najkasneje do 28. januarja vsakega koledarskega leta za preteklo leto.

4.3. Končno poročanje

Prijavitelj posreduje agenciji končno poročilo z vsemi informacijami, ki jih določata Tabela 2 in Tabela 3 te priloge najkasneje 28. dan meseca, ki sledi mesecu zaključka ali ustavitve projekta.

4.4. Informacije za poročila projekta

Tabela 2 te priloge v nadaljevanju predstavlja informacije, ki jih elektrooperaterji podajo v vmesnih in letnih poročilih o projektu.

¹ Tabela 2: Vmesno in letno poročanje – stolpec »Vmesno poročanje«

Tabela 2: Vmesno in letno poročanje

Zahtevana informacija	Opis	Največja količina teksta (znakov s presledki brez slik in tabel)	Vmesno poročanje
Naslov projekta	Enako kot v prijavi projekta.	kot v prijavi	✓
Namen in cilji	Enako kot v prijavi projekta.	kot v prijavi	✓
Kriterij uspešnosti	Enako kot v prijavi projekta.	kot v prijavi	✓
Izvajanje v primerjavi s prijavo	Podroben opis, kako se aktivnosti projekta izvajajo v primerjavi s predlagano problematiko v prijavi projekta ter prvotno predvidenimi namenom, cilji in kriteriji uspešnosti v prijavi projekta. Če ni sprememb glede na prijavo, je na tem mestu dovolj zapisati »Ni sprememb.«	2.000	✓
Potrebne spremembe glede na prijavo	Navedba sprememb v izvajanju projekta glede na načrtovan pristop v prijavi. Navedejo se vse spremembe v metodologiji in opišejo se razlogi, zakaj se je metodologija izkazala za neprimerno. Če ni sprememb glede na prijavo, je na tem mestu dovolj zapisati »Ni sprememb.«	2.000	✓
Izkušnje za prihodnje projekte	Navedba priporočil, kako se lahko znanje iz projekta izkorišča v prihodnje. To lahko vključuje priporočila za prihodnje poskuse za prehod na višje stopnje tehnološke zrelosti (TRL) v skladu s II. poglavjem (Tabela 4) te priloge. Razkrijejo naj se morebitne zaznane težave pri uporabi predvidenih metod. Komentira naj se verjetnost, da se obravnavana metoda razširi v večjem obsegu (npr. na cel elektroenergetski sistem). Komentira naj se učinkovitost izvedenih raziskav in demonstracij.	2.000	*
Rezultati projekta	Če so na voljo, naj se podrobno poroča o rezultatih projekta, ki vključujejo oceno prihrankov po deležnikih. Poroča naj se v smislu kvantitativnih podatkov, če so na voljo. Opiše naj se vsako izboljšanje ali napredek v navezavi s projektom. Poroča naj se o vsaki spremembi stopnje tehnološke zrelosti (TRL) kot rezultata projekta v skladu s II. poglavjem (Tabela 4) te priloge.	2.000	✓

Zahtevana informacija	Opis	Največja količina teksta (znakov s presledki brez slik in tabel)	Vmesno poročanje
	<p>Izpostavi naj se vsaka priložnost za prihodnje projekte, s katerimi bi bilo mogoče nadgraditi znanje.</p> <p>Izpostavijo naj se tudi širše koristi za vse zaznane in teoretično mogoče deležnike oziroma širše družbene koristi.</p>		
Število vključenih uporabnikov	<p>Opredeli se:</p> <ul style="list-style-type: none"> - načrtovano število vseh sodelujočih uporabnikov sistema (enako kot v prijavi projekta); - trenutno število vseh sodelujočih uporabnikov sistema; - število izgubljenih in pridobljenih uporabnikov v opazovanem obdobju; <p>Zgoraj navedene podatke opredeliti po vrstah uporabnikov (odjemalci, aktivni odjemalci, proizvajalci, hranilniki energije, pametna polnilna infrastruktura za polnjenje EV itd.).</p>	2.000	✓
Stroški projekta	Navedejo se skupni stroški, nastali na projektu do datuma oddaje poročila, in ocena stroškov za naslednje 6-mesečno obdobje oziroma za preostalo načrtovano obdobje trajanja projekta.	500	✓
Podrobnosti o deljenju podatkov	Opis načina in pod kakšnimi pogoji lahko zainteresirani akterji zahtevajo podatke o omrežju in/ali podatke o porabi (anonimizirane po potrebi), ki so bili zbrani med trajanjem projekta.	2.000	*

Polletno poročanje vsebine (✓- DA, * -NE)

Tabela 3 v nadaljevanju predstavlja informacije, ki jih elektrooperaterji podajo v končnem poročilu o projektu.

Tabela 3: Poročanje ob zaključku ali predhodni ustavitvi projekta

Zahtevana informacija	Opis	Največja količina teksta (znaki s presledki brez slik in tabel)
Končno poročilo o projektu vsebuje tudi vse informacije, ki so zahtevane za letno poročanje (Tabela 2).		
Načrtovano uvajanje v uporabo	Podrobnosti o tem, kako nameravajo elektrooperaterji spremeniti svoj način dela na podlagi pridobljenega znanja iz projekta. Če se obravnavana metoda ne more neposredno uvesti v uporabo, potem naj se opiše, kaj vse se mora še izvesti pred dejansko uporabo metode. Obravnavane zahteve se lahko razčlenijo na potrebne aktivnosti elektrooperaterjev in potrebne aktivnosti drugih akterjev. Tudi morebitne zahteve ali priprave za pridobitev sofinanciranja aktivnosti se lahko navedejo na tem mestu.	4.000
Pravice iz intelektualne lastnine	Opredelitev znanja oziroma IL, ki rezultira iz aktivnosti v okviru skupnega projekta vključno z lastništvom.	4.000
Drugi komentarji	Opcijski komentarji po potrebi.	2.000

II. OPREDELITEV STOPNJE ZRELOSTI TEHNOLOGIJE

V okviru prijave in poročanja je treba okvirno opredeliti stopnje zrelosti tehnologije (TRL - angl. Technology Readiness Level, v nadaljnjem besedilu TRL) obravnavanega projekta. Tabela 4 v nadaljevanju navaja relevantne stopnje za kvalifikacijo projekta za koriščenje RI.

Tabela 4: Stopnje zrelosti tehnologije skladno z RI

TRL	Status tehnologije	Opis
1*	Opazovanje osnovnih principov	Pričetek znanstvenega raziskovanja kot osnova za prehod na aplikativne raziskave.
2*	Formuliran tehnološki koncept oziroma aplikacija	Praktične aplikacije temeljnih principov se lahko identificirajo. Konkretna aplikacija še ni jasna, saj ni eksperimentalne potrditve ali podrobne analize, ki bi to podprla.
3	Analitična in eksperimentalna potrditev koncepta za kritične funkcije in/ali karakteristike	Raziskovanje z izvajanjem analitičnih študij, ki postavljajo tehnologijo v primeren kontekst in izvajanjem laboratorijskega dela za fizično potrditev, da so analitične napovedi pravilne. Navedeno predstavlja potrditev koncepta (angl. Proof of concept).

TRL	Status tehnologije	Opis
4	Validacija tehnologije oz. njenega dela v laboratorijskem okolju	Po zaključku dela na potrditvi koncepta na stopnji TRL 3 se osnovni elementi tehnologije integrirajo zato, da se ugotovi, ali posamezni deli delujejo skupaj z namenom doseganja ustreznih rezultatov/dosežkov, ki omogočajo predviden koncept. Validacija tehnologije se izvaja v precej manjšem obsegu/velikosti v primerjavi s predvidenim in se sestoji iz priložnostno dosegljivih ločenih komponent v laboratoriju.
5	Validacija tehnologije oz. njenega dela v delovnem okolju	Na tej stopnji se mora zanesljivost in obseg/velikost testiranih komponent bistveno povečati. Osnovni tehnološki elementi se morajo integrirati z dokaj realističnimi podpornimi elementi, zato da se lahko skupaj testirajo v »simuliranem« ali dokaj realnem okolju (kar je praviloma delovno okolje za energetske tehnologije).
6	Demonstracija tehnološkega modela ali prototipa v delovnem okolju	Večji preskok v zanesljivosti in obsegu/velikosti demonstracije tehnologije sledi ob zaključku TRL 5. Na nivoju TRL 6 se testira prototip v delovnem okolju, ki je sestavljen iz komponent, ki gredo bistveno preko priložnostno dosegljivih ločenih komponent.
7	Demonstracija tehnologije v polnem obsegu/velikosti v delovnem oziroma operativnem okolju	TRL 7 predstavlja bistven preskok preko TRL 6, saj zahteva demonstracijo dejanskega prototipa sistema v delovnem oziroma operativnem okolju. Prototip mora biti blizu ali v obsegu/velikosti predvidenega ciljnega sistema in demonstracija se mora izvajati v delovnem oziroma operativnem okolju.
8	Tehnologija je zaključena in pripravljena za uvajanje skozi testiranje in demonstracijo	V večini primerov predstavlja TRL 8 končno stopnjo eksperimentalnega razvoja sistema za tehnološke elemente. To lahko vključuje integracijo nove tehnologije v obstoječi sistem. Predstavlja stopnjo, na kateri se primer tehnologije testira.
9*	Tehnologija je uvedena	V večini primerov predstavlja TRL 9 zaključek zadnjih vidikov »razhroščevanja« in predstavlja točko, na kateri se tehnologija dokaže, vendar morebiti še ni komercialno vzdržna na prostem ali podprtem trgu. To lahko vključuje integracijo nove tehnologije v obstoječi sistem. Ta TRL ne vključuje načrtovanih izboljšav izdelkov v stalnih ali ponovno uporabljivih sistemih.

Legenda: * - stroški niso upravičeni v okviru RI